

DEDICADA A MARGARITA MIRET MEDINA, PIONERA DE LA FOTOGRAFIA A ESPANYA

Antoni Tudurí

Secció de
Genealogia de
l'Ateneu de Maó

La meva primera feina retribuïda (ara ja es pot dir, atès que el possible delictes laborals ha prescrit fa molts -masses- anys) va ser la d'ajudant-aprenent a l'estudi que el meu cosí gran, el fotògraf Toni Vidal, va obrir quan ell tenia devers 18 anys i un servidor no passava de 8 anys. La feina era temporera (ara en diuen fixe-discontinua) i m'ocupava els estius i altres dates no lectives, tant punt havia començat a anar a la classe preparatòria de l'Institut de Maó. La feina pròpiament dita, era molt variada, des de treure aigua d'un pou amb una bomba manual (*aspirante-impelente*, com vaig aprendre més tard), fins a tallar les fotografies amb una cisalla amb fulla d'ones pròpia de les fotografies d'aquells temps, passant per atendre als escassos clients que entraven a aquell establiment, mentre el *jefe* feia feina dins del laboratori, sense deixar de mencionar altres feines *d'alta responsabilitat* com era el control del temps del revelat de les plaques, aspecte que va comportar alguns conflictes laborals d'una certa duresa. Val a dir que no hi havia possibilitats d'anar als tribunals laborals ni a cap lloc similar. La paga setmanal era, ho recordo amb tota seguretat, d'un duro (5 pessetes per qui no recordi les equivalències monetàries de mitjans del segle XX, igual

a tres cèntims d'euro).

Aquest preàmbul té una intenció ben clara: mirar de parlar de diferents persones relacionades amb l'art fotogràfic, totes elles d'origen menorquí i sense que la meua humil persona es vulgui incloure dins d'aquest sector artístic; no vaig passar de poar per fer set passades d'aigua clara les fotos i retallar retrats de major o menor qualitat artística. Que la meua feina no va ser en va, queda prou manifest quan he pogut veure que les fotos fetes a can Toni Vidal, no han envellit ni decolorat.

Un cop dit açò, passaré a contar una breu història que no és altre que, un cop més gràcies a l'orientació de Miquel Àngel Limón Pons, he pogut anar esbrinant, tot seguint les notícies i informacions relatives a la realització de la primera fotografia a Espanya, exactament en data 10/11/1839, al Pla de Palau de Barcelona. Aquesta primera impressió fotogràfica (pel sistema anomenat daguerrotip) va ser promoguda per la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts de Barcelona i va tenir un èxit popular aclaparador. Va ser el inici d'una activitat artística i professional de gran importància, de manera que poc a poc es van anant obrint estudis fotogràfics, concentrats a la zona del citat Pla de Palau i les Rambles.

El que cal destacar és que un dels esta-

bliments fotogràfics, ubicat a Pla de Palau nº 2, va ser obert i regentat l'any 1866 per una dona. I encara més, que aquesta dona era de nom Margarita Miret Medina, viuda d'un escrivent municipal de nom Alejandro Areñas Stenué, amb qui havia tingut quatre fills: Alejandro, Rafael, Querubín i Baldomero, dels que Rafael i Querubín van ser també fotògrafs, especialment Rafael, que va arribar a tenir un nom reconegut internacionalment i que va ser pare d'un altre Rafael (Areñas

Tona), del que es conserva un record professional molt destacable.

I qui era aquesta Margarita Miret Medina?. Era una dona nada a Castell l'any 1816, filla de Llorenç Miret Lozano i de Maria Medina Canaves, matrimoni que va tenir altres sis fills, de nom Margarita, Maria, Pere, Joan, Llorenç i Francesc..

És realment destacable que un dels primers establiments fotogràfics de Barcelona l'obrí una dona, viuda i amb quatre fills, de la que no es sap quina va ser la causa de ser, documentalment, la pionera de la fotografia a Espanya. I el misteri no l'hem pogut esbrinar per més que es disposi de dades de naixement tant d'ella com del marit i dels fills.

L'art fotogràfic ha tingut el segle XIX a Menorca destacats professionals, des de Diego Monjo Monjo fins a Joan Femenias,

passant per Remigio Alejandre i, fins i tot el Sr. Paco Ramonell (Francesc Seguí) i, probablement, d'altres dels que no tinc informació, però és molt sorprenent el fet de que aquesta dona fos, la primera a Espanya, sense cap dubte. Malauradament, no sabem de l'existència de cap retrat de Margarita Miret. Ja es sabut que, com diuen en castellà, «*en casa del herrero, cuchara de palo*».

Seguint amb la costum de parlar dels bots (aspecte del que hem rebut diverses consultes i que resoldest a una propra miscel·lània), entre aquesta dona des Castell i altres fotògrafs menorquins, antics i més moderns, ha resultat que Francesc Seguí Coll (el Sr. Paco Ramonell) té 19 bots mínims, fins arribar a Joan Triay casat amb Rafela ??, devers 1546; Remigio Alejandre té 14 bots, fins arribar al matrimoni entre Macià Fàbregues Lozano i Marianna Vinent Frontí, casats l'any 1690; Diego Monjo Monjo té 13 bots, fins arribar al matrimoni entre Pere Canaves i Anna Dalmedo, però el fotògraf contemporani, Toni Vidal Miquel guanya de molt, atès que encara que sigui el més modern, només té 10 bots, fins arribar al matrimoni entre Josep Lozano Prats i Praxedies Victori Al·lès, casats l'any 1740.

(La foto que il·lustra aquesta miscel·lània correspon a la casa del Pla de Palau nº 2 de Barcelona, on va obrir l'any 1866 l'estudi la nostra pionera de la fotografia espanyola. Val a dir que per aquell temps els estudis eren a dalt de tot del edifici, per poder aprofitar la llum natural, atès que la llum elèctrica encara no s'havia inventat).